

ENTREVISTA A RAMON OMS, ESCULTOR

Jordi Piñero i Subirana

Volem reprendre ara, en aquesta conversa amb l'escultor Ramon Oms, la mena de peça àgil, lleugera i païdora que pot ser una entrevista.

I voldriem també que sense perdre aquest gust agradósament plaent, assolíssim en cadascuna d'elles d'apropar-nos de veritat a un personatge —el que sumen l'home i l'obra— més enllà de l'aparença freda d'uns pocs mots superficials. No hi reeixirem sempre, però aquí han parlat Ramon Oms i Jordi Piñero i cal reconèixer que a redós de l'acte de *voieurisme* que implica ara «contemplar-los» amb la lectura, sabem alguna cosa més de l'escultor i d'escultura, d'art, de Manresa i dels homes que busquen dir coses que s'expliquin soles: «*jo no puc dir això és [...] si no ho veuen d'entrada*».

«A l'ombra», localitzada a la Plana de l'Om, s'ha convertit en una de les escultures més populars de Manresa.

Ramon Oms va néixer a Manresa el 1951. Des del 1978 es dedica a l'escultura. Ha fet sojorns d'estudi a París, Florència, Olot i Barcelona. Diverses exposicions col·lectives; individuals, a la Plana de l'Om (Manresa) i al Centre Cultural de Terrassa. Té escultures públiques a Manresa (Plana, parc de Puigterrà, bar de l'Ateneu, edifici Biana), Súria (Sebastià en commemoració del vot del poble a aquest sant) i a d'altres indrets de Catalunya.

– Com s'aprèn a ser escultor? En el teu cas particular ¿com va anar?

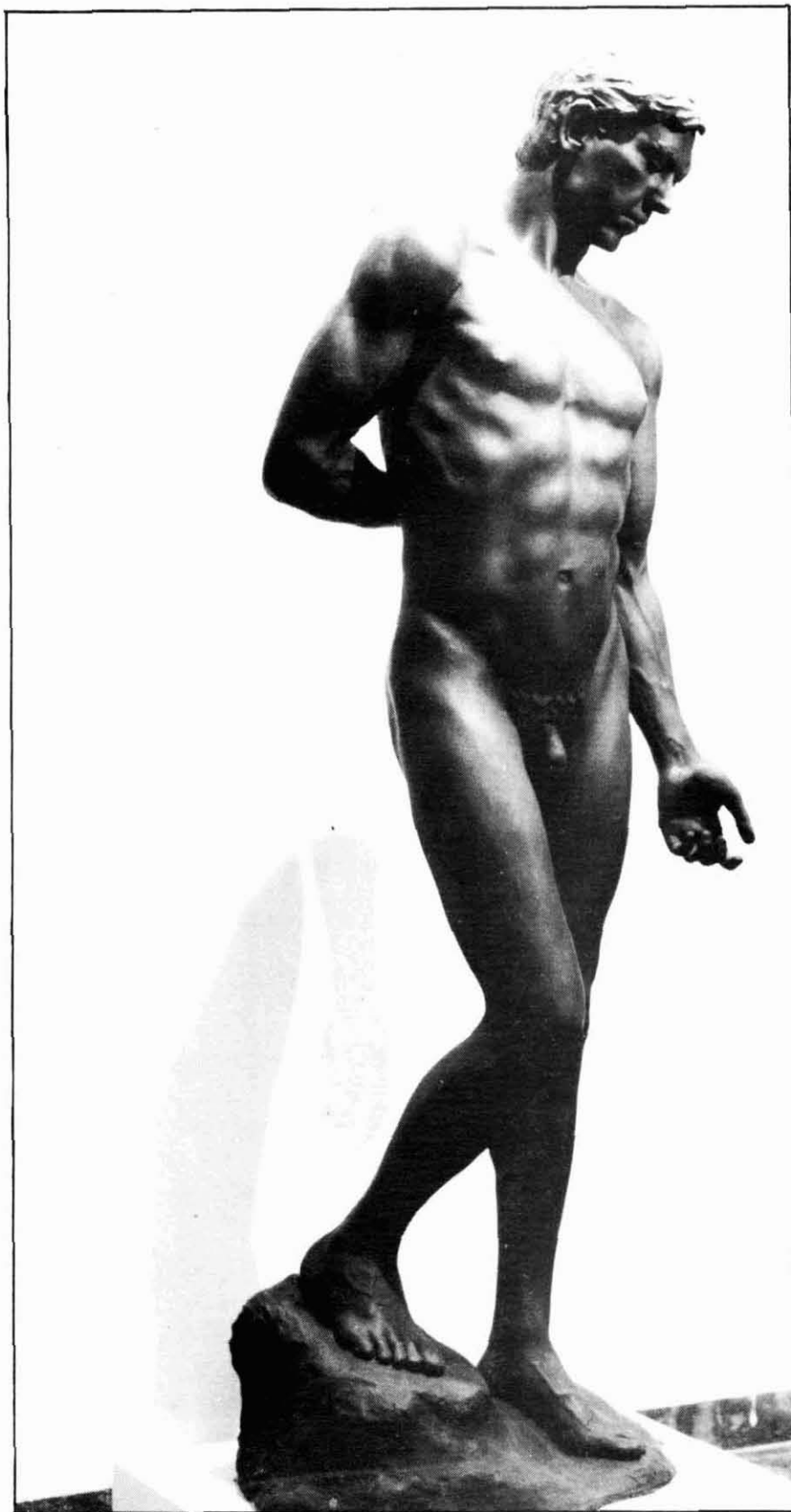
– Això és un cúmul de moltes coses. Una mica, em sembla que alguna cosa portes a dins. És allò que de jove el teu treball està molt lligat a les mans. Aleshores, vulguis o no...

– Perquè tu havies fet de fuster.

– Havia fet de fuster, havia fet grafisme, havia fet il·lustració. També dibuix i pintura; una miqueta de ceràmica... Llavors, de la ceràmica vaig passar a fer escultura. Però no podria dir una cosa concreta, perquè és el lligam de moltes coses que et coincideixen en un punt, i tu mateix de vegades et quedes sorprès. Jo quan tenia quinze anys no sabia que seria escultor. El que passa és que les circumstàncies t'hi van portant. Fas una peça i a la gent els agrada. Tu també veus que hi ha possibilitats, et comences a interessar molt més en profunditat per l'escultura, vas a museus i comences a veure escultors, et vas enriquint... I llavors, és clar, tota l'experiència.

– Així, dius que també havies treballat com a artesà. ¿Et consideres més un artista o un artesà? Perquè en el món de l'escultura l'ofici compta molt, oi?

– Sí, aquest és l'etern problema. Perquè si dius «artista» els artesans es molesten. I si dius «artesà» sembla que desmilloris la cosa. Aleshores, jo simplement em limitaria a dir que faig escultura, m'agrada fer això. Jo crec que tot artista és artesà, perquè domina una matèria. És molt difícil separar l'un de l'altre, perquè un artesà pot acabar essent artista, i al contrari. Això és molt difícil de dir. És més aviat una cosa que es fa

«L'atleta» (col·lecció particular)

la gent. El que passa és que un artista no pot dir: jo faig d'artista.

– En el cas de l'escultura, com que hi entren molts processos tècnics, hi ha

més la qüestió de l'ofici, potser...

– No sé qui va dir aquesta frase, però jo em faria meva aquesta definició: **Un escultor és un poeta obrer.** I és veritat. Tu conceps l'obra, gaudei-

«Un escultor és un poeta obrer: tu conceps l'obra i gaudeixes fent-la, però després hi ha tot uns passos que simplement són d'ofici»

xes molt fent-la, acabant-la, però és clar, després hi ha tots uns passos que són simplement d'ofici. Si no tens l'ofici ja pots tenir idees...

– Mirant les teves escultures, un s'adona de seguida que t'agrada això que en diuen «l'obra ben feta», és a dir, no donar una obra per bona fins a haver enllestit l'últim detall.

– Sí, però això també és un problema de temps. En una escultura t'hi podries passar... Moltíssim, sobretot en els acabats.

– Quan es triga a fer una escultura?

– Normalment, una escultura de mida natural, entre el modelat i la fosa has de comptar, anant tranquil i a consciència, uns quatre mesos. Però depèn molt del tipus d'obra. Els acabats, la fosa... Hi ha motlles que et donen més feina que d'altres... Però bé, normalment, quatre mesos.

– Tu ets un escultor que es pot guanyar la vida amb la seva feina. Com funciona el mercat en el món de l'escultura?

– D'una banda hi ha l'encàrrec privat. O sigui, la persona que et ve a veure, t'ensenya un jardí, t'ensenya un lloc i et diu de fer una escultura per a allà. Aleshores, a tu el mateix espai ja et suggereix. Després es fa un esbós, el presentes, i si agrada... Llavors hi ha l'encàrrec públic; t'ofereixen un indret determinat que té unes possibilitats i tu mateix presents una idea.

També hi ha la via de les galeries. Llavors ja hi entra el marxant, el galerista... És un altre funcionament. Jo diria que és més d'obra petita.

– Però tu més aviat treballes directament amb el client d'encàrrec, no?

– Sí, normalment el client et ve a

veure i et diu que li interessa una peça o que li interessaria un tema. Llavors tu treballes sobre aquest tema o sobre aquell espai. És el cas, per exemple, de l'edifici del carrer Guimerà, al costat de l'Olimpia: l'arquitecte et suggereix una idea; llavors tu aquesta idea l'has de desenvolupar; aplicar-la i fer que encaixi.

– I té bon gust, el client?

– Jo, normalment, d'això sí que no em queixo mai. Si se'l condiciona molt, qualsevol artista (escultor o pintor) podrà fer una obra ben feta, però potser no tindrà aquella empena que tindria si l'haguessin deixat fer. Però, no sé, tot i així es pot fer una idea i si a un no li agrada, no es fa, i ja està. Si el client et fa fer una cosa que no t'agrada, doncs no la fas, evidentment. Perquè, a part que t'enganyes a tu, l'enganyes a ell. Aleshores només seria fer allò per diners, i això tampoc és així, perquè a la llarga no funciona.

– Se sol etiquetar la teva obra com a clàssica. ¿Podríem considerar-la noucentista, o vinculada o derivada dels criteris estètics que postulava el noucentisme?

– Bé, jo respecte a això, el que penso és: a mi em va començar a interessar l'escultura, aleshores jo he intentat una mica diferents estils, els he provat. I realment, fent un acte de sinceritat, quan vas a museus dius bé, quines obres t'agraden; llavors veus el tipus d'escultura que t'agrada i el tipus d'escultura que sents. Doncs bé, jo considero que sóc una persona que estic vivint aquest segle, sóc actual i, simplement, la meua sensibilitat és d'aquesta època. A mi ni m'agradaria viure al Renaixement ni a cap altra època. M'agrada viure aquesta, m'agrada fer aquest tipus d'escultura, he après d'aquesta gent... Aleshores, el màxim que faig és mirar la gent de carrer. Potser vaig passar una època més d'això que en diuen clàssic. Però això d'encasellar amb noms...

– No t'agraden les etiquetes?

– No m'agraden. Perquè, agafem l'exemple de la Plana: la idea era fer una noia actual, allà asseguda, no?

Una escultura d'aquestes en el Renaixement era inconcebible. Llavors, és clar, una mica és agafar el que t'agrada i aplicar-ho. Ho faig bé o ho faig malament, però de moment és el que sento. No sé què faré d'aquí a un any.

– Et sents a prop d'escultors com Maillol, Clarà, Llimona...?

– Sí, el que passa és que són gent... Per exemple el Maillol va viure l'època del Rodin, que era totalment diferent. Les peces del Maillol m'agraden, però en canvi la força de Rodin m'atrau molt més. El Llimona té alguna peça que és realment deliciosa. Té un, no ho sé, una pell... I d'això en diran clàssic o en diran el que vulguin, però és bonic. I veus que allà, a part de l'ofici, hi ha molta sensibilitat.

– És a dir, que el que t'interessa és expressar-te, no t'importa si d'una manera clàssica o d'una altra manera...

– Home, realment, expressar un sentiment, m'agrada expressar-lo així. És a dir, jo considero que la millor manera és a través d'una persona. Una persona vull dir: una mirada, una postura, un gest... Tot això a mi em donarà un sentiment com a una altra persona n'hi donarà un altre. Tampoc no pretenc que el que sento jo ho senti un altre. Potser un u per mil ho captarà, però ja n'hi ha prou; encara que només hi hagués una persona al món que captés aquella sensibilitat ja seria un èxit.

– El cos humà és un tema principal en la teva obra.

– És que el cos humà et permet des de fer un nu, amb tota la sensibilitat de la pell, des de fer una persona vestida, des de fer un crit, fins a donar una sensació de pau, d'agressivitat, de dolor... I això ho pots comunicar, i per a mi és el repte. Em costaria molt expressar-ho d'una altra manera. És clar, jo, fer una peça i llavors al costat dir: això és un crit... O em decideixo per l'escultura o agafo la literatura. Jo no puc posar això és un crit. Si no ho veuen d'entrada sense la paraula...

– Aleshores tu creus, com els artistes

de l'època barroca, que l'art ha de provocar un efecte emocional, irracional, una resposta instantània en l'espectador, que no el pot deixar indiferent.

– Jo crec que això és el repte de qualsevol artista: no deixar aquella persona indiferent. I amb això s'han fet les mil i una. És allò de: encara que se'n parli malament, que se'n parli. És clar, si es pogués fer una obra que tothom la mirés... Hi ha aquella llegenda grega d'una escultura que hi havia en un temple dedicat a una deessa que era tan maca que la gent no podia resistir de tocar-la. Bé, poder fer una escultura així és el somni de qualsevol escultor. Vull dir, hauria de ser una escultura d'una bellesa...!

– ¿Et consideres hereu d'aquesta tradició mediterrània, d'aquesta koiné de cultures antigues, que últimament, i crec que encertadament, torna a revalorar-se i fins i tot a reivindicar-se?

«Llimona té alguna peça que és realment deliciosa.»

– Jo sóc partidari de creure que un, per si sol, és zero. Vull dir que si un artista és alguna cosa és perquè ha après de tots. I si tu ets un escultor mediterrani, amb influència del Clarà, el Llimona... és perquè de petit, voltant, això ho has vist. Llavors, les ciutats on vas, un tipus d'escultura que veus, els llibres que llegeixes... tot això ho vas aprenent i et va enriquint. Et sents identificat amb un tipus d'escultura, amb els artesans d'aquí i d'allà... En el fons, tothom ha anat aprenent de tothom. A nivell tècnic i a nivell plàstic. I bé, és qüestió de captar aquesta sensibilitat que ha tingut l'altra gent. Els grecs van aprendre dels egipcis, els romans van aprendre dels grecs i van millorar el procés industrial. Al Renaixement van tornar a desco-

brir tot el valor dels grecs, van tornar a acceptar l'home tal com és, amb la seva plena llibertat. I aquest va ser un gran repte del Renaixement: tornar al cos humà per si sol. El que passa és que, és clar, cada època s'ho adapta a la seva manera i aporta uns valors.

– ¿Creus que avui dia es torna a valorar l'home o bé les tendències cap a l'abstracció ens apartarien de tota aquesta tradició?

– L'abstracció ha existit sempre. L'home de les cavernes feia abstracció. El que passa és que la humanitat ha evolucionat. I l'art es va quedar com esclerotitzat i molt acadèmic. L'art abstracte va ser bo perquè va trencar aquest acadèmisme. Llavors jo crec que això, a aquells que fem un tipus d'escultura de cos humà, ens va molt bé; perquè deixes d'estar encasellat, et deixa molt més tranquil amb la teva obra.

– Tu no hi veuries cap enfrontament,

L'artista, envoltat d'algunes de les seves creacions

entre abstracció i figuració...

– Jo crec que aquest enfrontament interessa més als comerciants que no pas als artistes. Si un artista creu que la gent se sent identificada amb l'art que fa, no per esnobisme sinó perquè ho sent, doncs benvingut. El que passa és que aquí s'hi barregen moltes coses, des del comerç fins al màrqueting. I aquí és quan s'embolica la troca. És quan ens volen fer combregar que allò significa tal cosa. I és clar, tots ens podríem inventar llenguatges... És com ara una persona que comencés a escriure amb una llengua que només l'entengués ell: aquell llibre, no sé qui el compraria... Perquè, és clar, s'hauria de fer un altre llibre, un diccionari per entendre aquell llibre. Són coses molt contradictòries.

– Tu has estat a París i a Florència en estades de formació. Què hi vas aprendre?

– Si jo faig el que faig és perquè he estat a aquests llocs. Si jo no hagués estat a París i a Florència; i a Roma, i als museus de Barcelona; si no hagués vist tota aquella obra, no estaria fent el que faig. Realment, hi ha obres que te les emportaries a casa, perquè són d'una bellesa impressionant. D'entrada t'impresiona la bellesa, però després et tornes un pèl més fred i mires també la tècnica. I realment hi veus molts reptes. Veus les dificultats i com se'n van sortir. T'ho mires de dues mane-

res diferents.

– Què ha canviat des d'aleshores fins ara? Potser la tècnica?

– La tècnica en si ve a ser la mateixa, el que passa és que amb la maquinària tot l'aspecte manual, a part del modelat, s'ha alleugerit. Hi ha aspectes en què s'ha avançat molt. Per exemple, a Itàlia si tu portes l'original en guix, a l'altre costat hi posen el bloc de marbre i, amb làser i un ordinador, et treuen l'escultura. Tot i que llavors tu al final pots acabar de polir i de donar-hi uns tocs. En aquestes coses sí que s'ha avançat. Com en el poliment amb materials. Però el procés és el mateix. Els materials han canviat. N'hi ha de més bons, més refractaris, més fins, que agafen més la textura... El forn, abans es feia amb carbó; ara es fa amb gas-oil, que és molt més ràpid...

– Quin sentit té per a tu, a finals del segle XX, l'escultura? En aquest món de la imatge, la informàtica, les modes...

– No ho sé. Jo crec que l'artista ha d'estar molt al marge de les modes. Per a molta gent l'escultura quedarà bé en una racó de la seva finca, perquè, vulguis o no, tens un tros de sensibilitat a casa... Segur que hi ha gent que la compra perquè fa tant per tant i allà li cap bé. Però a mi em sembla que en una ciutat, per exemple, l'escultura hi dona un aire... a

«A mi ni m'agradaria viure al Renaixement ni a cap altra època. M'agrada viure aquesta, m'agrada fer aquest tipus d'escultura.»

més forma part de la nostra cultura. Potser la gent se l'hauria de sentir més seva, perquè en el fons s'ha pagat entre tots, i és a la ciutat, i la ciutat és com una gran casa.

– Les teves escultures tenen una presència relativament important en espais públics: el sant Sebastià a Súria, «A l'ombra» a la Plana de l'Om... ¿Creus que actualment es pensa poc en l'escultura com a mitjà per decorar, per embellir les places, els edificis, els projectes arquitectònics, els llocs d'esbarjo?

– Jo crec que ara s'hi comença a pensar. Perquè, bé, si un ha voltat una miqueta s'adona d'això, i ja no parlem de ciutats com París, que és una ciutat impressionant d'escultures al carrer. Això dona un caràcter a la ciutat. Jo de vegades em recordo de ciutats per escultures que hi ha al carrer.

– Tu has viscut i treballat sempre a Manresa, a part de les estades de formació a París i Florència ¿no t'has plantejat mai marxar a Barcelona o algun altre lloc on la teva feina tingués més possibilitats de difusió?

– No. Jo aquí, a Manresa, hi tinc els llocs on vaig a comprar, hi tinc els amics, hi tinc el meu ambient. Llavors, la ciutat de Manresa a mi m'agrada. A més a més crec que és una ciutat amb moltes possibilitats. I m'hi sento bé. Per treballar m'hi sento bé, i per viure també. A part que avui dia, amb els mitjans de comunicació, en un moment pots ser a Barcelona, amb no gaire temps te'n vas a París... Llavors, no em fa cap il·lusió tenir una residència a Barcelona, que és molt trafegosa, quan el que necessites és tranquil·litat.

Ramon Oms treballant l'obra en fang, primera fase en la creació de l'escultura.

– Com veus i com vius l'ambient artístic aquí, a Manresa. Què li falta, que no acaba de rutllar?

– Una vegada una persona em va dir que jo el millor que podia fer per Manresa era treballar. I intento seguir aquesta línia.

– Per acabar: la teva escultura més popular en el moment d'ara, sense cap mena de dubte, és **A l'ombra**, la noia que seua a la Plana de l'Om. Dues preguntes: per què va vestida d'una època inconcreta en lloc d'anar, per exemple, amb texans?

– En aquella escultura l'únic que pretenia era donar un clima de pau. Llavors, això del vestit, simplement quan vaig parlar amb la model li

vaig dir que portés un vestit amb el qual ella se sentís bé i li agradés. Perquè no m'agrada forçar una cosa. I potser el texà és una forma que no inspira tanta tendresa. És més informal. En canvi un vestit, el plec de la roba, és molt més suau... A part que s'hi suggereix la carn: una roba fina suggereix la carn. En canvi uns pantalons són més problemàtics.

– Segona: ella està somiant desperta?

– Suposo que per a uns somia desperta, a d'altres els agradaria que es despertés...

– Al capdavall, compleix la seva funció perfectament: jo he vist nens

A l'ombra: «fer una escultura que la gent pogués tocar i seure-hi al costat, integrada en la vida de la ciutat.»

que s'hi enfilen jugant i gent retratant-s'hi.

– Sí, és que la idea era simplement aquesta: fer una escultura que la gent pogués tocar i pogués seure-hi al costat. Tenir una escultura de tu a tu, integrada en la vida de la ciutat

Jordi Piñero i Subirana

«A l'ombra», a la Plana de l'Om de Manresa.